

Çfarë do të thotë
të jesh fëmijë në
Kosovë?

LANSIMI I REZULTATEVE TË ANKETËS së Treguesve të Shumëfishtë 2020 (MICS)

*Agjencia e Statistikave të Kosovës
dhe Zyra e UNICEF-it në Kosovë*

Përmbajtja

- Çka është MICS-i?
- Të gjeturat e anketës: situatë e fëmijëve në Kosovë
- Avancimi i të drejtave të fëmijëve: një mundësi për të investuar në kapitalin njerëzor

Çka është **MICS-i**

- Anketë e ekonomive familjare me mostër përfaqësuese në nivel kombëtare, e zhvilluar nga UNICEF që nga vitet e 90-ta.
 - Ti mbështes vendet të plotësojnë mangësitë në të dhëna dhe të masin progresin drejt qëllimeve dhe zotimeve kombëtare dhe ndërkombëtare
- Raundi i 6-të globalisht: roundi i dytë i MICS-it për Kosovën (2014 dhe 2020)
 - Intervista ballë për ballë, vëzhgime, matje antropometrike, testimi i kualitetit të ujit, vlerësimi i leximit dhe matematikës

Pse është MICS i rëndësishëm për Kosovën?

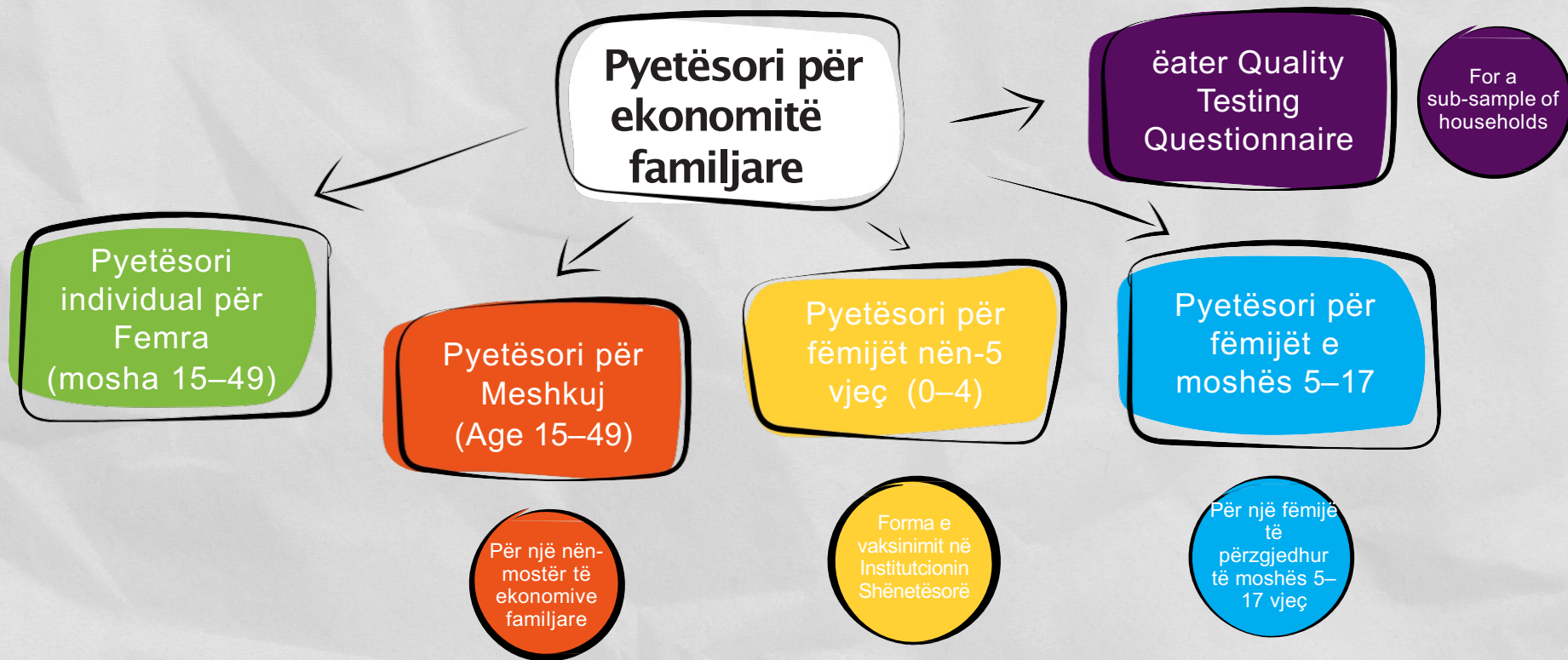

2020 MICS për Kosovë

Për të monitoruar më mirë barazitë dhe përfshirjen e grupeve më të cënueshme

Pyetësorët e MICS

Çfarë të dhëna janë mbledhur në MICS?

Ekonomia familjare

Arsimi
Karakteristik e ekonomive familjare
Transferet Social
Privimi Material
Shfytëzimi i energjisë
Uji dhe kanalizimi
Testimi i kualitetit të ujit

Femrat

Fertiliteti / historia e lindjes
Dëshira për lindjen e fundit
Shëndeti i nënës dhe i të porsalindurit
Kontrollet shëndetësore pas lindjes
Kontracepcioni
Nevojat e paplotësuara
Qëndrimet ndaj dhunës në familje
Viktimizimi
Martesa/ bashkëjetesa
Funksionimi i të rriturve
HIV/AIDS

Meshkujt

Fertiliteti
Qëndrimet ndaj dhunës në familje
Viktimizimi
Martesa/ bashkëjetesa
Funksionimi i të rriturve
HIV/AIDS

Fëmijët e moshës 5-17

Puna e fëmijëve
Disiplinimi i fëmijëve
Funksionimi i fëmijëve
Përfshirja e prindërve
Aftësitë bazike të të nxënit

Fëmijët nën pesë vjeç

Regjistrimi i lindjes
Zhvillimi në fëmijërinë e hershme
Disiplinimi i fëmijëve
Funksionimi i fëmijëve
Gjdhënia dhe ushqyeshmëria
Imunizimi

Zbërthimet

- Vendbanimi ,
- Gjinia
- Moshë
- Arsimimi
- Kuintilet e pasurisë
- Etniciteti
- Statusi i migrimit
- Statusi i vështirësive funksionale

të tjera

Mbledhja e të dhënave

- Intervistim personal i ndihmuar nga kompjuteri (CAPI)
- Nëntë (9) ekipe:
 - 4 intervistues (3 femra dhe 1 mashkull)
 - një matë (antropometri dhe testim i kualitetit të ujit)
 - një mbikqyrës

Procesi i MICS për Kosovë

- ◆ Dizajni i mostrës
- ◆ Përditësimi i qarqeve regjistruese (*trainimi dhe pilotimi për listim*)
- ◆ Para-testimi i pyetësorëve (*2 javë*)
- ◆ Testi CAPI (*2 javë*)
- ◆ Trajnimi i mbledhjes së të dhënave (*1 muaj*)
- ◆ Praktika në terren/pilotimi (*1 javë*)
- ◆ Puna në terren (*3.5 muaj*)
- ◆ Procesimi i të dhënave, kontrollimi i cilësisë dhe përpilimi i raportit

Sigurimi i cilësisë

- Monitorimi i ekipeve të MICS-it në terren
- Monitorimi nga institucionet
- Kontrollimi i cilësisë në kohë reale
- MICS ekspertët regional të UNICEF-it
- MICS ekspertët global të UNICEF-it

Popullata e anketës

Intervista

Kosovë

Komunitetet rom,
ashkali dhe egjiptian

Ekonomi familjare	Femra	Meshkuj	Nënat/ kujdestarët e fëmijëve nën 5	Fëmijët e moshës 5–17 vjeç
5,124	5,275	2,102	1,539	2,381
1,221	1,493	645	737	771

91%

94%

Të gjeturat e anketës

Fëmijët

1 në 3

në Kosovë

pothuajse gjysma

në mesin e komuniteteve rom,
ashkali dhe egjiptian

1 në 4 fëmijë
nën 5 vjeç
jeton në
ekonomitë më
të varfëra
familjare

Fëmijët me vështirësi funksionale

8%

e fëmijëve të moshës 2–17 vjeç më Kosovë janë raportuar të kenë vështirësi funksionale në së paku një domen

14% në mesin e komunitetve rom, ashkali dhe egjiptian

- Seeing
- Hearing
- Walking
- Fine motor
- Communication
- Learning
- Playing
- Controlling behaviour
- Self care
- Remembering
- Concentrating
- Accepting change
- Making friends
- Anxiety
- Depression

**Të jesh fëmijë në
Kosovë: vitet e
para**

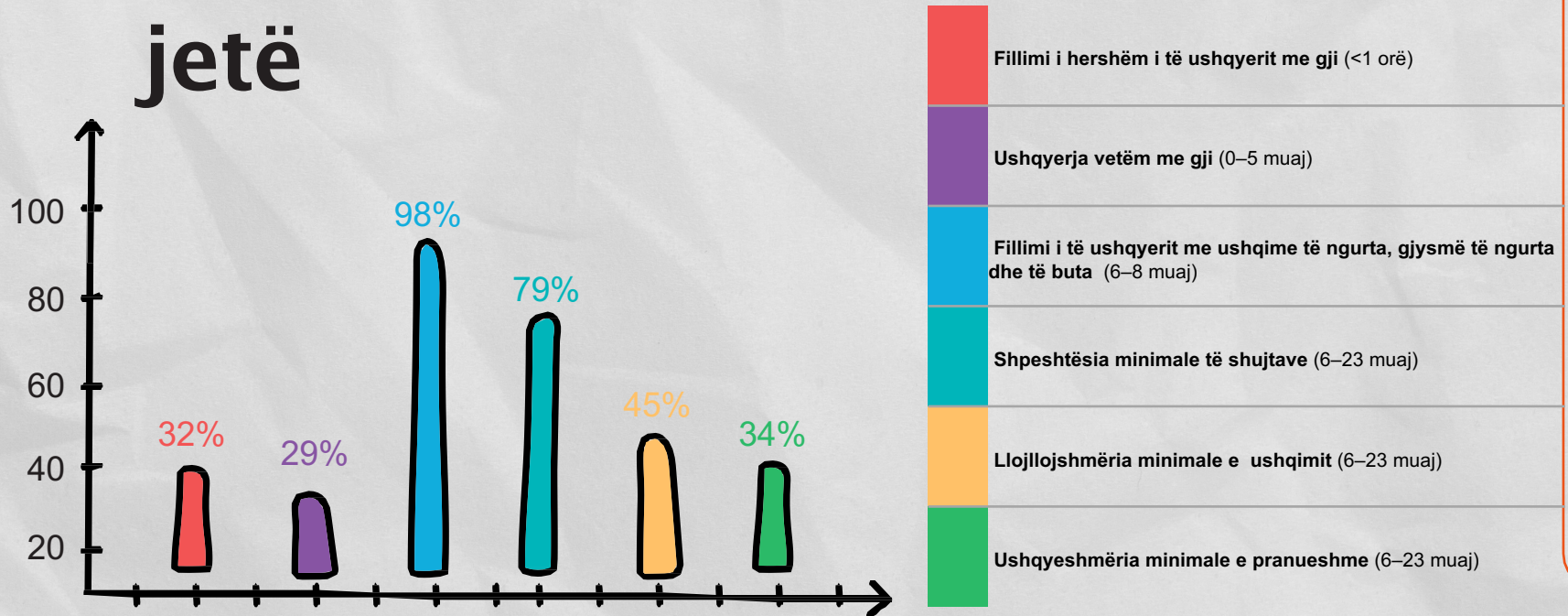
An illustration of a clothesline with various baby clothes hanging on it. The clothes include a pink t-shirt, a pink onesie, a blue hat, a blue ring, a blue onesie, a pink ring, a blue onesie, a blue ring, a pink pair of shorts, and a blue onesie. The clothesline is set against a background of white fabric with a subtle pattern.

Mbijetesa

Në Kosovë, për **1,000** të lindur të gjallë, **16** fëmijë vdesin para se të arrijnë ditëlindjen e tyre të pestë Kosovo (**70%** e tyre vdesin mbrenda muajit të parë të jetës)

27 fëmijë në mesin e komuniteteve rom, ashkali dhe egjiptian (**80%** mbrenda muajit të parë të jetës)

Një fillim i shëndetshtëm në jetë

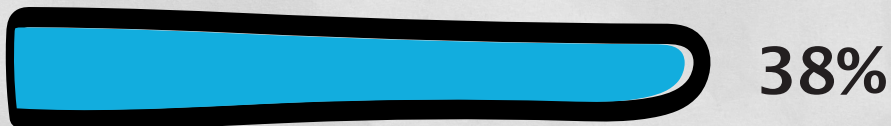
Imunizimi

Fëmijët plotësisht të imunizuar

Kosovë

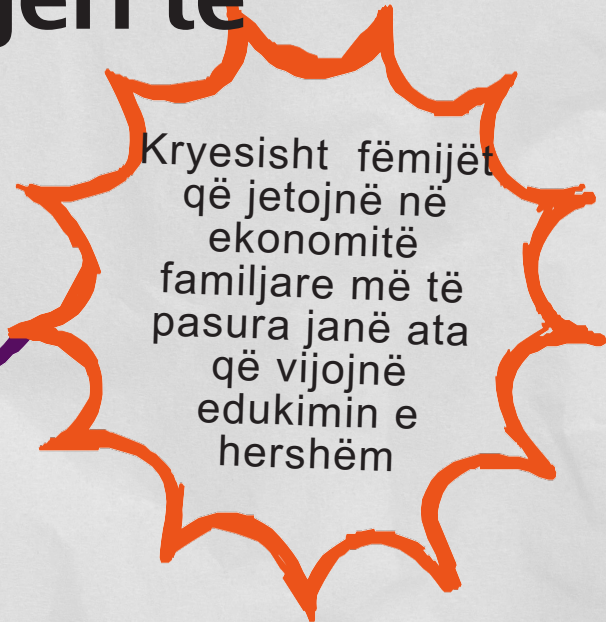
Komunitetet
rom, ashkali
dhe egjipian

- Zhvillimi në fëmijëri të hershme

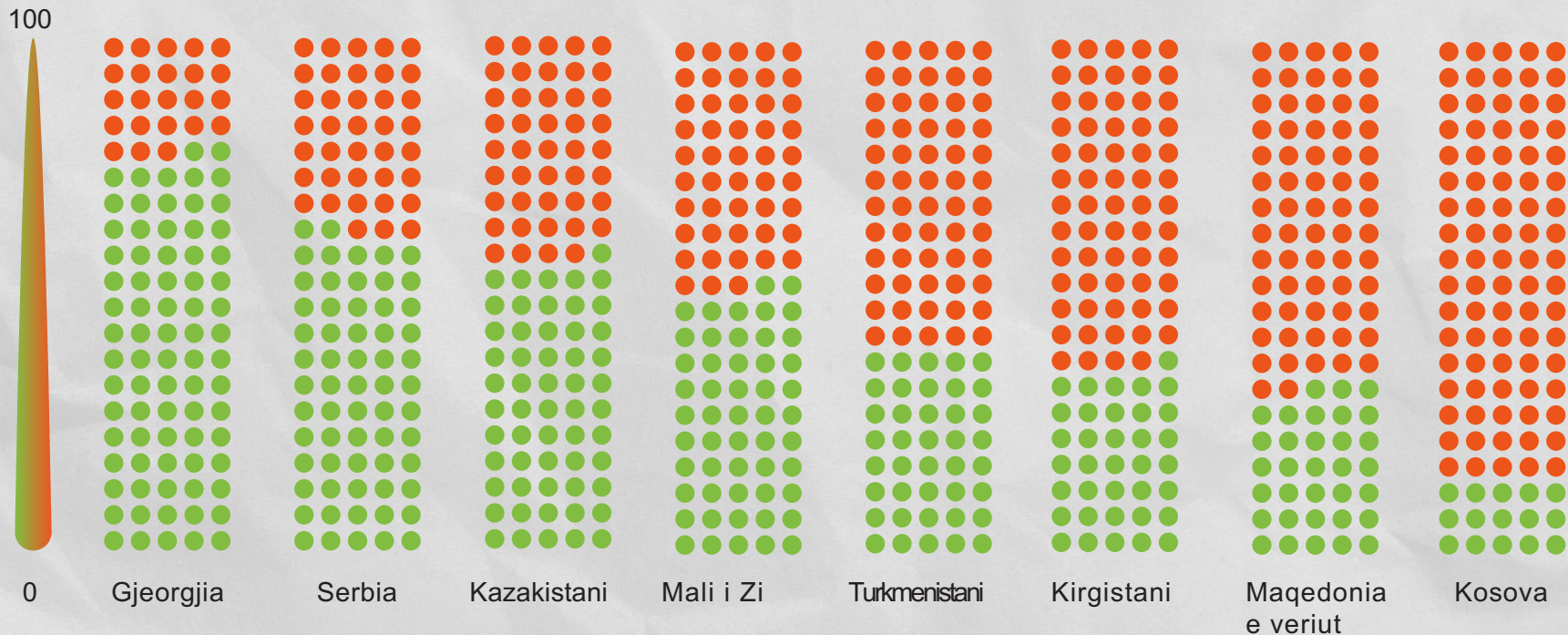
15%

Kryesisht fëmijët që jetojnë në ekonomitë familjare më të pasura janë ata që vijnë edukimin e hershëm

e fëmijëve vijnë programe të edukimit të hershëm (mosha 3-4 vjeç)

Edukimi në fëmijëri të hershme: ku qëndron Kosova krahasuar me vendet në regjion?

Por a stimuloohen fëmijët mjaftueshëm në shtëpi?

Stimulimi i hershëm & Përkujdesja

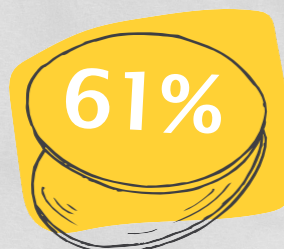
Qasja në lojë & materiale për të mësuar

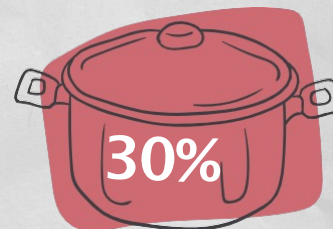
3 apo më shumë libra për fëmijë

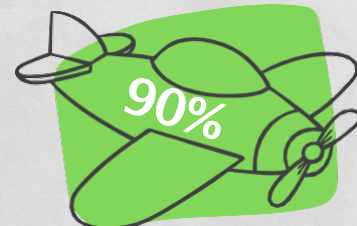
Objekte shtëpiake / të gjetura jashtë shtëpisë

2 apo më shumë lloje të lodrave

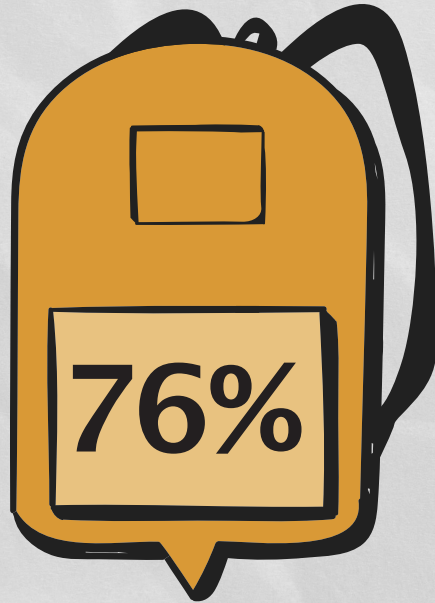
Lodra të bëra në shtëpi

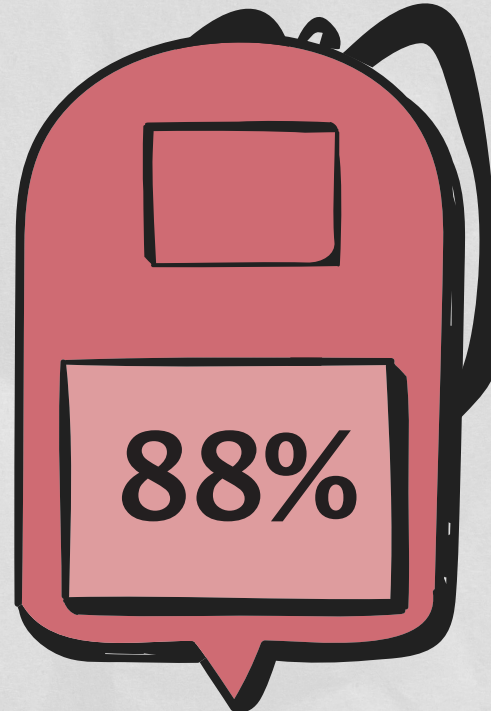
Lodra të fabrikua / nga dyqani

**Dhe ndërsa fëmija rritet - vitet
e mesme dhe adoleshenca**

Përgatitja për shkollë

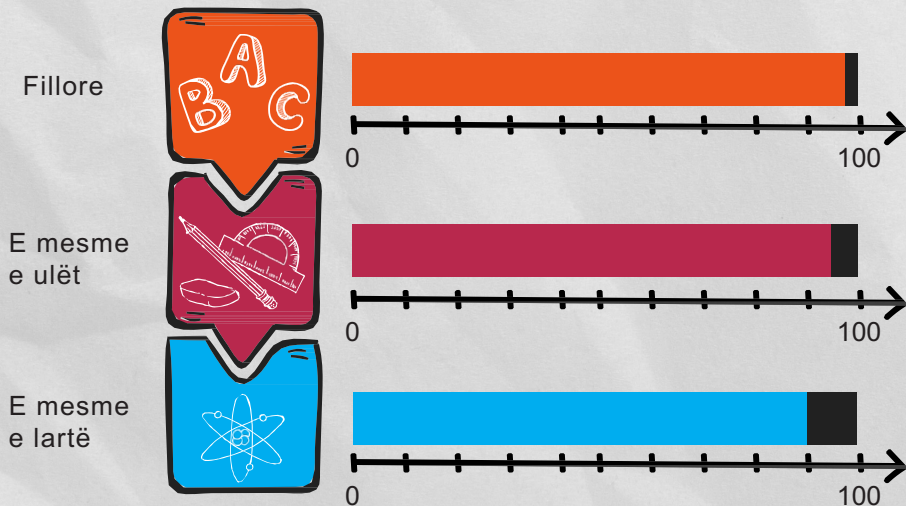
2014

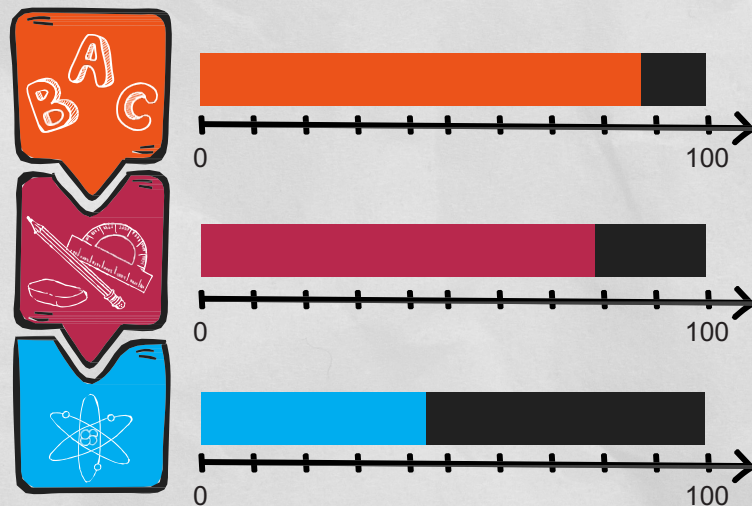
2020

Vijueshmëria e shkollës

Kosovë

Komunitetet Rom, Ashkali dhe Egjiptian

Cilësia në të nxën

Lexojnë saktë 90% të fjalëve në tregim

Përgjigjen saktë në pyetjet e të kuptuarit drejtpërdrejt

Ka aftësi bazike të leximit

Përgjigjen saktë në pyetjet e të kuptuarit me përfundime (inferencial)

41%

Leximi i numrave

Dallimi i numrave

Ka aftësi bazike të numrimit

Mbledhja

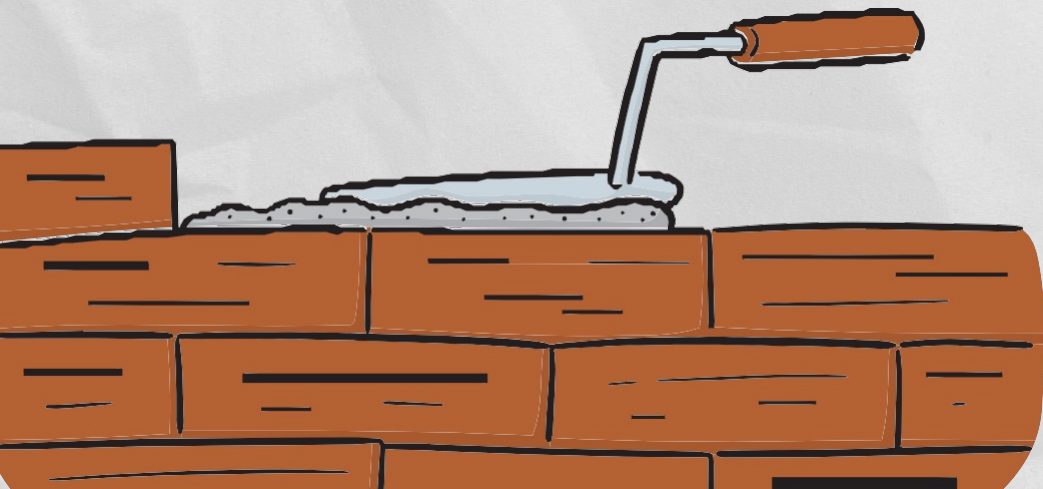

Njohja dhe përfundimi i modelit

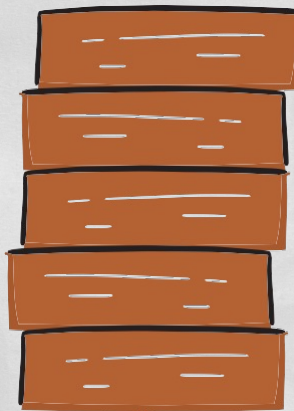

42%

Fëmijët që punojnë

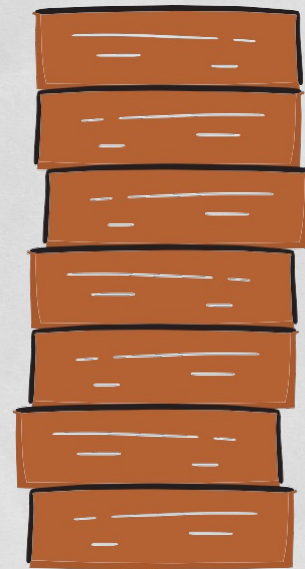

5

Kosovo

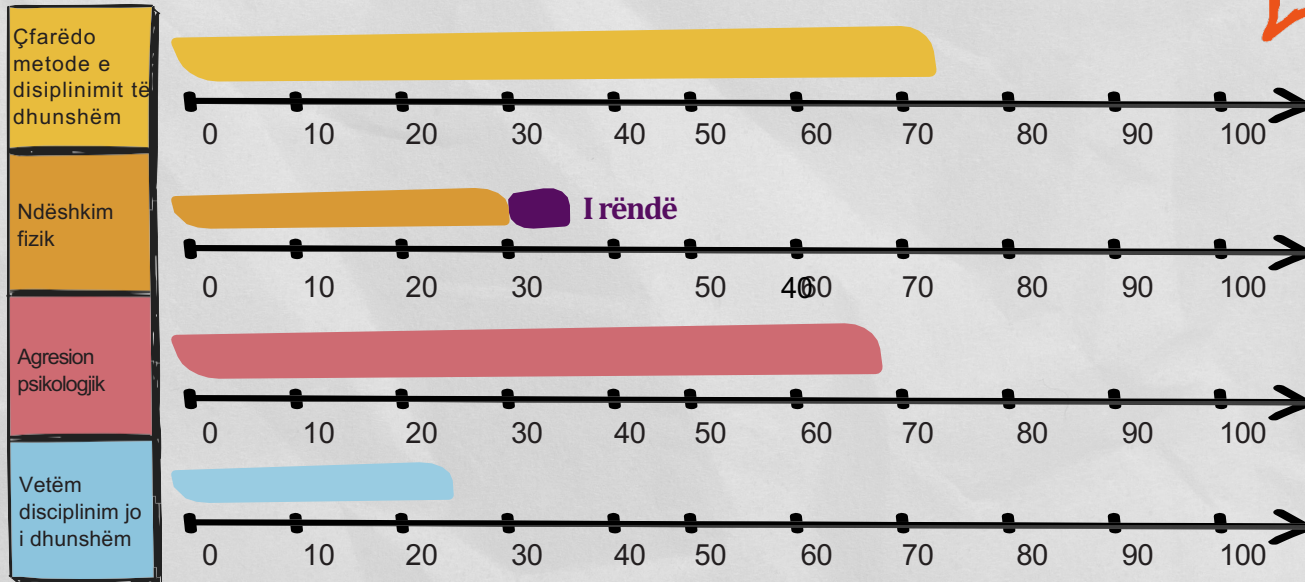
7

Roma, Ashkali and
Egyptian communities

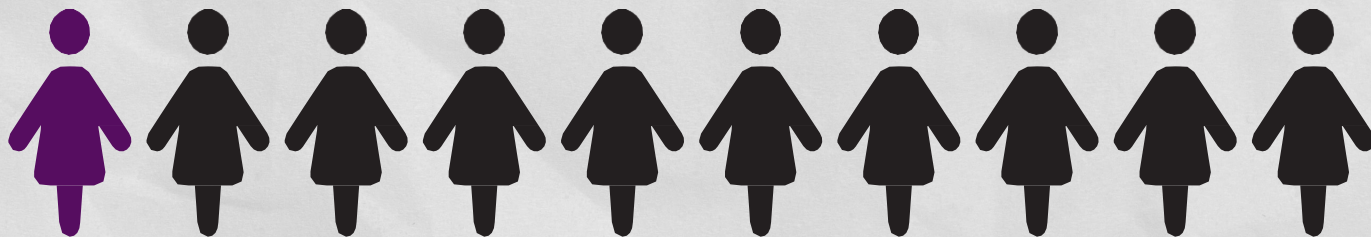
Metodat e disiplinimit të fëmijëve

Children with functional difficulty

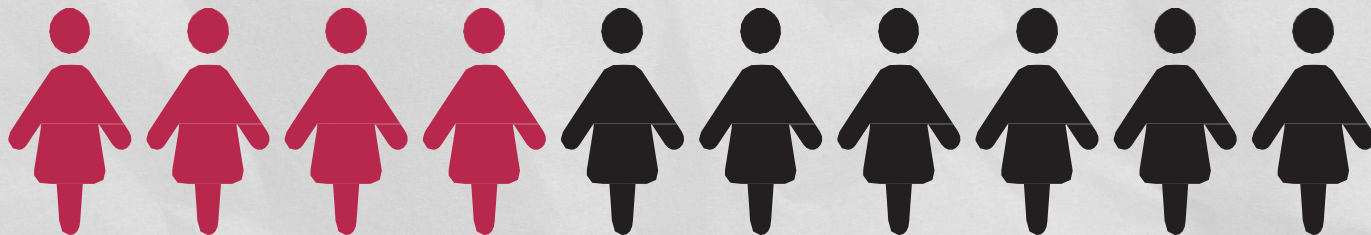

● Të martuara para moshës 18

1 në 10 fëmra të moshës 20–49 vjeç janë martuar para moshës 18 vjeç në Kosovë

4 në 10 në mesin e femrave nga komunitetet rom, ashkali dhe egjiptian

Shëndeti riprodhues dhe planifikimi familjar

Femra të moshës **15-49 vjeç** aktualisht të martuara apo në bashkëjetesë përdorin metoda kontraceptive *por* vetëm **9 përqind** përdorin metoda moderne

Shkalla e përgjithshme fertilitetit

KOSOVË

KOMUNITETET
ROM, ASHKALI
DHE EGJIPTIAN

Shkalla e lindjes tek adoleshentet

13 lindje të gjalla për 1,000 vajza
adoleshente të moshës 15–19 vjeç në
Kosovë

dhe

78 në mesin e komunitetit rom, ashkali dhe
egjiptian

**Një mjedis i favorshëm dhe
miqësor për të gjithë fëmijët
dhe adoleshentët është kritik**

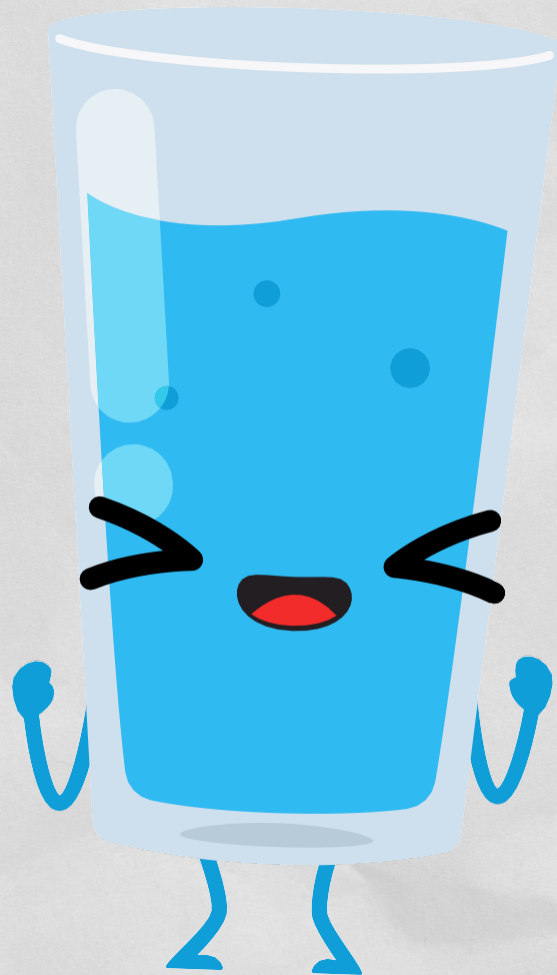
Energjia e pastër

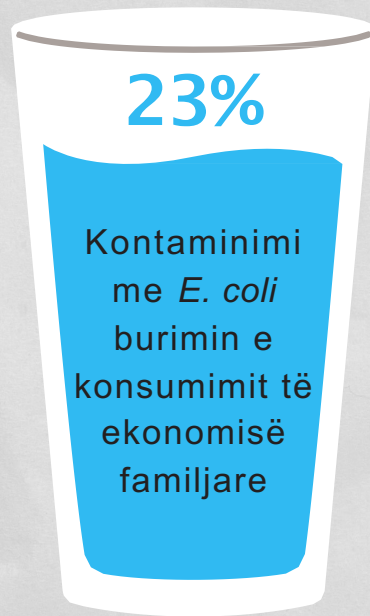
Vetëm 20 përqind e anëtarëve që jeton në ekonomi familjare që kryesisht mbështeten në teknologjit dhe lëndët djegëse të pastra **për gatimin, ngrohjen e hapësirës dhe ndriçim**

• Uji dhe kanalizimi

Shumica e anëtarëve të ekonomive familjare në Kosovë kanë shërbime bazike të ujit të pijshëm dhe kanalizimit
(rreth 90 përqind)

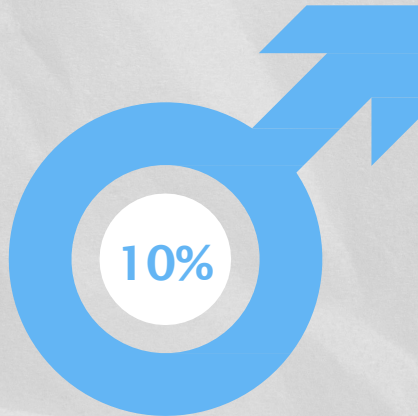
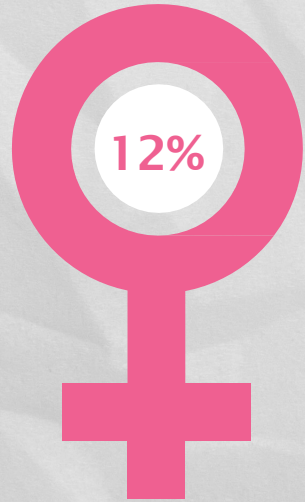
Cilësia e ujit- kontaminimi me *E. coli*

Diskriminimi

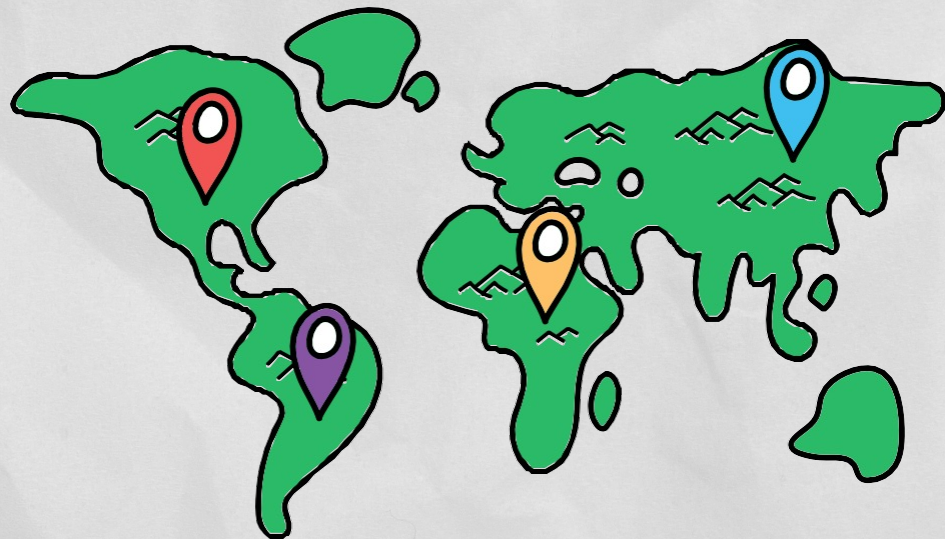
Kanë raportuar se ishin ndjerë personalisht të diskriminuar ose ngacmuar në bazë të një arsye diskriminimi të ndaluar sipas ligjit ndërkombëtar për të drejtat e njeriut

- Etnik apo origjinisë së migrimit
- Gjinisë
- Orientimit seksual
- Moshës
- Besimit fetar
- Aftësisë së kufizuar

**Çka do të thotë kjo në
situatën e krijuar me
COVID-19?**

- MICS ofron treguesit bazë dhe të dhënat e situatës para-COVID-19
- Dëshmitë globale theksojnë se pandemia COVID-19 ka ndikuar më tej në situatën e fëmijëve dhe familjeve në të gjithë botën - në mënyrë specifike duke zgjeruar pabarazitë, dhe duke goditur më së shumti të varfërit

Popullata e ekonomive familjare

Vetëm **53%** e ekonomive familjare kanë komjuter ose tablet

Vetëm **7%** e femrave dhe **12%** e meshkujve kanë sigurim shëndetësorë

Pabarazitë: të mësuarit

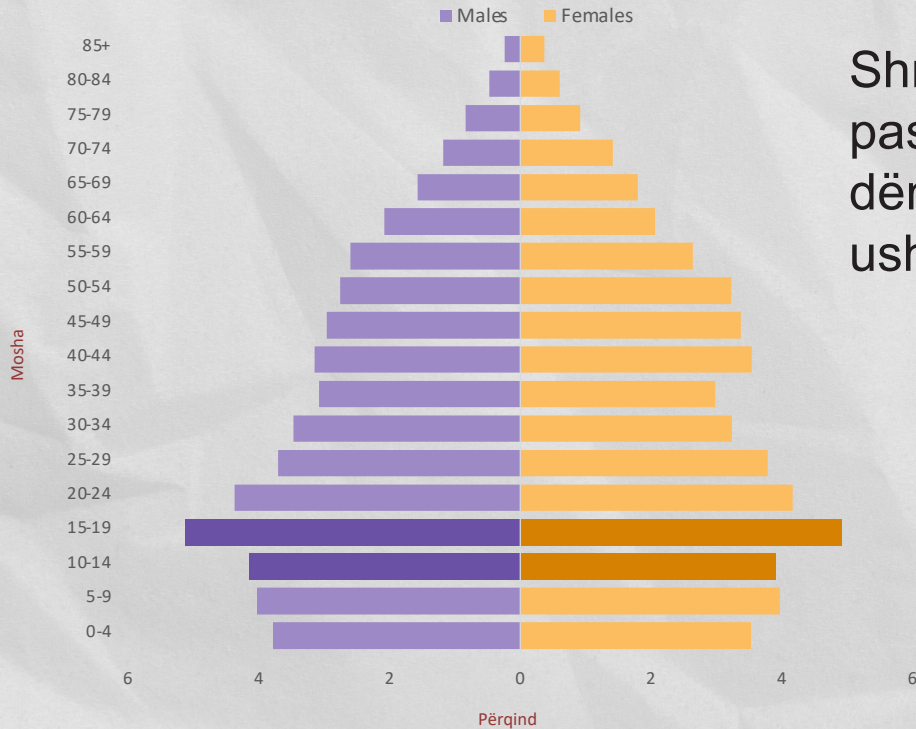
Indekset e barazisë: të mësuarit

Raporti neto i vijueshmërisë neto për kuintilin e më të varfërve/ më të pasurve	Të mësuarit e organizuar (një vit para moshës për shkollë fillore)	0.72
Aftësitë bazike të të nxënit për kuintilin e më të varfërve/ më të pasurve	Leximi moshë 7–14 vjeç	0.73
	Numrat moshë 7–14 vjeç	0.57

Pabarazitë: zhvillimi

Zhvillimi	Kuinitili më i pasur	Kuinitili më i varfër
Ushqyeshmëria minimale e pranueshme	42%	29%
Imunizimi i plotë	80%	63%

Kapitali njerëzor – një mundësi për Kosovën

Shmangia për humbjen e një brezi pasi COVID-19 kërcënon të shkaktojë dëm të pakthyeshëm në arsimimin, ushqimin dhe mirëqenien e fëmijëve

Qasja e të dhënave të MICS-it

- Raportet dhe pasqyrat statistikore të MICS-it gjinden në [\[link\]](#)
- Të dhënat e detajuara – të gjitha të qasshme në [\[link\]](#)

Falenderim për ekipet e MICS-it që kanë mbledhur të dhënat në terren dhe partnerët që e kanë mbështetur anketën e MICS-it: **Ministria e Financave, Qeveria e Luksemburgut, Fondacioni Kosovar i Mijëvjeçrit (MFK), UNICEF, UNKT, UNFPA dhe UN** ëomen